

UNGDOMSFOKUS

2019

Rasmussen
ANALYS

NYHETER24

Varmt välkommen till 2019 års Ungdomsfokusrapport!

Ungdomsfokus är undersökningen som varje år kartlägger 15-29 åringars liv, framtidsdrömmar, drivkrafter, arbetslivsvärderingar och kommunikationsmönster. Undersökningen har genomförts årligen sedan 2015 och årets rapport är den femte i ordningen.

I årets rapport gör vi en djupdykning i ungas drömmar om arbetslivet. Vilka är egentligen ungas drömjobb och hur skiljer det sig mellan olika grupper? Finns det hopp för de branscher som idag skriker efter arbetskraft? Eller är det influencers alla unga vill bli?

Hur ser drömarbetsgivaren ut? Vad bör arbetsgivare göra för att vara attraktiva för framtidens medarbetare, ledare och innovatörer?

Och när vi ändå talar om framtiden – finns det ens någon sådan?
I årets rapport undersöker vi vilka

samhällsfrågor som engagerar unga mest och vilka framtidsscenarioer som anses vara mest sannolika. Klimatångesten är stor och många är övertygade om att katastrofen stundar – men är det ändå värt att kämpa?

Slutligen tar vi en närmare titt på 15-29 åringarnas sociala liv. De har gått från att vara digitala infödingar till sociala infödingar – uppvuxna med smarta mobiltelefoner och sociala medier i handen. Är intresset helt dött för det traditionella, icke-digitala umgänget? Eller finns det en längtan tillbaka till ett mer analogt liv utanför internet?

Vi hoppas att innehållet i den här rapporten ger dig det bränsle och de insikter du behöver för att framgångsrikt kommunicera med, inspirera och leda framtidens medarbetare och kunder. Du är välkommen att höra av dig till oss om du har frågor om rapporten. Trevlig läsning!

Sofia Rasmussen
VD, Rasmussen Analys

Henrik Eriksson
Chefredaktör Nyheter24

Innehåll.

1. Om studien

2. Idealen som styr livsvalen

- Att vara sann mot sig själv och förändra världen
- Förebilderna går sina egna vägar

3. Drömarbetslivet

- Drömjobben 2019
- En giggande samtid
- Bristyrken och trygghet attraherar
- Drömarbetsgivaren
- Behålla och utveckla unga medarbetare
- Myten om hoppjerkan

4. Katastrofen stundar – men det är värt att kämpa för förändring

- Världen år 2050 enligt unga
- Katastrofen är här om trettio år
- Katastroftänk leder inte till handlingsförlamning
- Vi har alla ett ansvar
- Världsförbättrande förebilder visar vägen framåt

5. Sociala infödingar vill umgås mer IRL

- Populäraste sociala medier 2019
- Kan unga vara sociala utan sociala medier?
- IRL är bäst

6. Slutsatser och rekommendationer

Om studien.

Nyheter24 har tillsammans med analysföretaget Rasmussen Analys genomfört en enkätundersökning under juni 2019. Genom utskick till webbpaneler, annonser på Nyheter24:s sajt samt sociala medier samlades svar in från 1057 respondenter tillhörande målgruppen, 15-29 år. Respondenterna är fördelade över hela riket: 25% bor i Stockholm, Göteborg eller Malmö, 19% en annan stor stad med över 100 000 invånare, 24% i mindre stad (20-100 000 invånare), 20% i småstad (1000-20 000 invånare) och 12% på landsbygden. 54% har minst en förälder med högskoleutbildning. 11 % har utländsk bakgrund, dvs är själva utrikes födda eller har två utrikesfödda föräldrar. Svaren i undersökningen har viktats för att bli befolkningsrepresentativa med avseende på kön. 2 % av de svarande vill varken definiera sig som man eller kvinna.

A photograph of two young women sitting behind a white net, possibly a soccer goal. The woman in the foreground has long dark hair and is wearing a light green jacket over a white shirt. She is looking off to the side with a thoughtful expression. The woman behind her has curly hair and is also looking in the same direction. The net is out of focus in the foreground, creating a sense of depth. The background is a soft-focus green field.

**"De livsval som unga
hyser mest respekt
för handlar således
om att vara sann mot
sig själv snarare än
att nå materiell
framgång."**

Idealen som styr livsvalen

Låt oss börja med 15-29 åringarnas svar på de stora frågorna. Hur ska man leva sitt liv? Vad gör livet meningsfullt? Frågorna är eviga men möjligheten att själv välja sina egna svar en relativt ny företeelse. I ett av världens rikaste länder med en lång historia av fred har vi möjlighet att se på livsbanan som ett högst individuellt projekt där drömmar kan förverkligas.

Så vilka ideal är det som styr?
I årets ungdomsfokus har vi valt att ställa frågan "Vilka prestationer i livet har du mest respekt för?"

Att vara sann mot sig själv och förändra världen till det bättre

Att lyckas gå sin egen väg och strunta i andras förväntningar på hur man ska leva är värt mest respekt, enligt unga. Det rankas högst inte enbart av genomsnittet av unga utan även av alla undergrupper som jämförs i resultaten: unga kvinnor och män, unga med och utan utländsk bakgrund, unga på landsbygden och i storstaden samt unga med och utan högskoleutbildade föräldrar. Andra

värden som prioriteras högt är att ägna livet åt att förändra världen till det bättre, att vara trygg i sig själv och att jobba med något man brinner för.

De livsval som unga hyser mest respekt för handlar således om att vara sann mot sig själv snarare än att nå materiell framgång, ha många vänner eller bli känd. Att förstå vad man brinner för och att sedan vara trygg nog att följa sin inre kompass oavsett andras eventuella åsikter. Och det handlar om något som sträcker sig långt utanför den enskilda individens intressen: att ägna livet åt att förändra världen till det bättre.

De livsval som unga hyser mest respekt för handlar således om att vara sann mot sig själv snarare än att nå materiell framgång.

Vilka av följande prestationer har du mest respekt för?

Välj max 3 svar. Jag har störst respekt för den som lyckas...

15-29 åringar

De största förebilderna för unga har vågat gå sina egna vägar, tagit ställning i vår tids ödesfrågor och inte låtit sig styras av andras förväntningar.

Förebilderna går egna vägar

De största förebilderna för unga har vågat gå sina egna vägar, tagit ställning i vår tids ödesfrågor och inte låtit sig styras av andras förväntningar. I år är Therese Lindgren och Greta Thunberg de största förebilderna för de unga kvinnorna. Elon Musk och Zlatan Ibrahimovic är störst bland de unga männen.

Med sina knappt en miljon följare på Youtube är 32-åriga **Therese Lindgren** en av Sveriges största influencers. Öppenheten kring livets svåra sidor har varit hennes signum sedan start och följarna tycks älska henne för bland annat just den egenskapen. Idag använder hon sin plattform även för att skapa uppmärksamhet kring frågor som rör miljö, hotade vilda djur och psykisk ohälsa.

Greta Thunberg startade sin skolstrejk för klimatet 2018 och har inspirerat unga över hela världen. På rekordfart har hon nått internationellt erkännande och, i vissa kretsar, kultstatus. Hon är också den

enda kvinnliga förebilden på de unga männens topp-fem lista. Störst enligt de unga männen är **Elon Musk**, VD och grundare av SpaceX, Tesla Motors och Neuralink. Det är företag som tar sig an några av vår tids stora utmaningar, t.ex. att påskynda övergången till hållbar energi och att koppla samman den mänskliga hjärnan med datorer. Musk skapade även rubriker när han hoppade av Donald Trumps näringslivsråd i protest mot att han lämnat klimatavtalet från Paris.

Zlatan Ibrahimovic har haft en absolut topp-position bland de unga

männens förebilder sedan mätningarnas start 2015 och han har inspirerat många unga att lyssna på sin egen röst och inte låta sig styras av andras åsikter.

Helen Torsgården har tidigare figurerat bland de unga kvinnornas förebilder men i år är första gången hon kniper en tredjeplats i rangordningen. Torsgården är vloggare och har drygt 400 000 följare på sin youtubekanal. Hon valde bort storstadslivet för ett lugnare liv på landet och vloggar regelbundet om sitt liv med familj, barn och husdjur samt om skönhet och smink.

1. Elon Musk
2. Zlatan Ibrahimovic
3. Bill Gates
4. Greta Thunberg
5. Leif G.W. Persson

1. Therése Lindgren
2. Greta Thunberg
3. Helen Torsgård
4. Bianca Ingrosso
5. Emma Watson

Topplistor över de fem vanligaste svaren bland unga kvinnor och män på frågan "Vilken känd person (dvs inte en vän eller familjemedlem) skulle du vilja vara lite mer som? Du kan bara välja en." Det fanns inga förbestämda svarsalternativ utan respondenterna formulerade själva sina svar helt fritt.

Unga kvinnors (15-29 år) svar på frågan " Vilken känd person (dvs inte en vän eller familjemedlem) skulle du vilja vara lite mer som? Du kan bara välja en." Baseras på cirka 1000 svar. Det fanns inga förbestämda svarsalternativ utan respondenterna formulerade själva sina svar helt fritt. De ord som enbart förekommit en gång finns inte med i ordmolnet.

2015: Zlatan Ibrahimovic
2016: Zlatan Ibrahimovic
2017: Zlatan Ibrahimovic
2018: Elon Musk
2019: Elon Musk

2015: Emma Watson
2016: Beyoncé
2017: Beyoncé
2018: Therese Lindgren
2019: Therése Lindgren

De förebilder som toppat unga kvinnors och mäns listor åren 2015-2019.

Unga mäns (15-29 år) svar på frågan "Vilken känd person (dvs inte en vän eller familjemedlem) skulle du vilja vara lite mer som? Du kan bara välja en." Baseras på cirka 500 svar. Det fanns inga förbestämda svarsalternativ utan respondenterna formulerade själva sina svar helt fritt. De ord som enbart förekommit en gång finns inte med i ordmolnet.

En större andel unga
drömmer om
stabila yrken med
goda förutsättningar
till trygghet och lång-
siktighet.

Drömarbetslivet

Att kunna försörja sig och bygga det liv man vill ha, att få möjlighet att växa som människa och göra skillnad för andra – arbetslivet tjänar många olika syften i våra liv. Fungerar arbetsplatser som de ska kan de utgöra en plattform för gemenskap, meningsfullhet och sann utveckling – både för individen och för samhället.

15-29 åringars tankar om hur de helst vill utforma sina arbetsliv är viktiga att känna till. Om inte hela branscher och enskilda arbetsgivare lyckas haka i ungas arbetslivsvärderingar och på det sättet göra sig relevanta och attraktiva för framtidens medarbetare kan det få negativa konsekvenser för ekonomin och välfärden. För att hjälpa arbetsgivare och ledare att behålla, utveckla och leda framtidens medarbetare gör vi här en djupdykning i ungas arbetslivsvärderingar. Vad vill de jobba med, vad gör en arbetsgivare attraktiv och vilka är de bästa förutsättningarna för personlig utveckling?

Välfärdsstatens utmaningar och framtidens arbetskraft

Den svenska välfärden står inför en gigantiskt utmaning. Bristen på arbetskraft inom vården, äldreomsorgen, barnomsorgen och skolan är stor och förväntas bli större. Med en växande befolkning¹, särskilt bland de äldre och yngre grupperna, ökar efterfrågan på välfärdens tjänster. Samtidigt har alldeles för få utbildats mot området vilket leder till ett stort underskott av utbildad arbetskraft. För arbetsgivarna kommer det med andra ord bli tufft att klara framtidens kompetensförsörjning. För dagens unga ser det däremot ut att finnas goda jobbmöjligheter inom

en lång rad branscher och yrken under de kommande åren, inte enbart inom välfärdssektorn. Bygg- och anläggning, teknik och naturvetenskap, IT/data, transport, hotell och restaurang – listan är lång.

Även de kreativa, tankeintensiva sektorerna har stora kompetensbehov framöver. Näst efter Schweiz har Sverige högst koncentration av så kallade "brain business jobs" i Europa och Stockholm har ibland kommit att kallas Europas dolda Silicon Valley. I de här sektorerna kommer behovet vara stort av ny, högutbildad och innovativ arbetskraft.

¹I början av 2017 passerade folkmängd 10 miljoner och enligt SCB:s framskrivning beräknas Sveriges folkmängd vara 11 miljoner år 2028 (SCB). Under de närmaste tio åren ökar gruppen som är 80 år och äldre allra mest procentuellt sett. 2028 beräknas gruppen ökat med 50 procent.

För att klara framtidens kompetensutmaningar är det viktigt att branscherna med störst brist är attraktiva för unga. Vilket är drömmjobbet egentligen för unga? Hur står sig yrken som lärare, betongarbetare och systemutvecklare mot yrken som programledare, musiker eller influenser? Låt oss se vad unga själva svarar.

Hur ordmolnet tagits fram. Respondenterna har fått svara helt fritt på frågan "Vilket är ditt drömjobb?". Ordmolnet visar de vanligast förekommande orden bland 1500 svar. De ord som enbart förekommer en gång är borttagna från ordmolnet. Även fyllnadsord som "och", "mitt", "drömjobb", "eller" m.fl. är borttagna från molnet. Vissa kategorier har slagits ihop, t.ex. har "entreprenör" slagits ihop med det betydligt mer förekommande ordet "egenföretagare". Inom "läkare" ryms även "kirurg", "barnläkare" och andra variationer eller specialiseringar inom läkaryrket. Inom "idrottsproffs/ idrottsledare" ryms även mer specifika benämningar såsom tennisspelare och basket-proffs, men då fotbollsspelare (som även rymer fotbollssproffs) förekom så ofta fick det bli en egen kategori. Samma gäller "hästar/ beridare" som också det är en kategori som rymer flera olika formuleringar, t.ex. hästskötare, stallskötare etc.

"Vilket är ditt drömjobb?" Unga kvinnor, 15-29 år.

"Vilket är ditt drömjobb?" Unga män, 15-29 år.

"Vilket är ditt drömjobb?"

Topplistor över de tio vanligaste svaren bland totalen (15-29 år), unga kvinnor och unga män.

Drömjobb, 15-29 år

1. Egenföretagare/
entreprenör
2. Läkare
3. Polis
4. Lärare
5. Psykolog
6. Chef/ Arbetsledare
7. Veterinär
8. Musiker/
Musikproducent
9. Forskare/Professor
10. Skådespelare

Drömjobb unga kvinnor, 15-29

1. Läkare
2. Lärare
3. Polis
4. Psykolog
5. Egenföretagare/
Entreprenör
6. Veterinär
7. Författare
8. Skådespelare
9. Barnmorska
10. Djur

Drömjobb unga män, 15-29

1. Egenföretagare/
Entreprenör
2. Pilot
3. Musiker/
Musikproducent
4. Chef/ Arbetsledare
5. Läkare
6. Ingenjör
7. Fotbollsspelare
8. Polis
9. Kock
10. Programmerare/
Systemutvecklare

Om kategorierna "hunddagis/hundförare", "hästar/beridare", och "djur" förs ihop till en gemensam kategori blir den sammantaget den största kategorin bland unga kvinnor.

En giggande samtid

Ordmolnen kan ses som en spegling av hur arbetsmarknaden ser ut idag. Traditionella anställningsformer dominerar fortfarande på den svenska arbetsmarknaden men samtidigt växer Gig-ekonomin – ett begrepp som härstammar från kultursektorn där många får betalt per gig. Till gig-ekonomin räknas de personer som ansluter sig till olika jobb-appar (t.ex. taskrunner, yepstr, uber mfl) men ofta har begreppet en bredare definition och inkluderar även de som har tillfälliga anställningar, är egenföretagare, anställda av bemaningsföretag eller egenanställda. Gig-delen av arbetsmarknaden har vuxit, inte enbart i Sverige, i t.ex. USA beräknas drygt var tredje förvärvsarbetande arbeta i något slags gig-arrangemang.

Gig-ekonomins framväxt kritiserar ofta då den utelämnar många unga till en arbetsmarknad utan trygghet och rättigheter. Ibland likställs gig-arbetarna med den gamla tidens daglönare som fick betalt enbart för de uppdrag de utförde och aldrig kunde åtnjuta någon förutsägbarhet eller ställa några som helst krav på

uppdragsgivarna. För andra är digitaliseringen och gig-marknaden en förutsättning för att kunna sy ihop ett arbetsliv som man drömmer om, präglad av stor frihet och autonomi.

Att bygga och driva en egen verksamhet är hur som helst något som lockar en stor grupp unga, visar årets studie. Sammantaget är det dock en ännu större del unga som drömmer om stabila yrken med goda förutsättningar till trygghet och långsiktighet.

Bristyrken och trygghet attraherar

Ser vi till ungas topp-tio-lista över drömjobb förekommer en lång rad yrken som finns inom branscher som idag och framöver skriker efter arbetskraft. I de unga männens och kvinnornas topplistor återfinns bland annat läkare, barnmorska, lärare, polis, psykolog, ingenjör, programmera/systemutvecklare och kock.

Det här är goda nyheter för flera branscher som ser ut att få det svettigt framöver. Enligt Arbetsförmedlingens prognoser på fem års sikt är

branscherna där tillgången på jobb kommer att vara som allra godast (och där arbetsgivarna alltså har svårast att rekrytera): skola (pedagogiska jobb), hälso- och sjukvård, bygg – och anläggning, data/IT och tekniskt och naturvetenskapligt arbete. I den senare kategorin ingår ingenjörer, civilingenjörer och tekniker vars kompetenser behövs inom många olika branscher. Andra yrken som enligt femårsprognosen har mycket goda jobbmöjligheter är t.ex. polis, kriminalvårdare, lastbilsförare mfl.

Några yrken, med sämre jobbmöjligheter, återfinns förstås också bland topp-listorna över ungas drömjobb. Exempel på sådana yrken är: musiker/musikproducent, skådespelare och fotbollsspelare.

Att bygga och driva en egen verksamhet är något som lockar en stor grupp unga.

Ungas intresse för chefsrollen

78%

Av unga som arbetar inom den privata sektorn kan **78%** tänka sig att bli chef eller ledare. Av unga som arbetar inom offentlig sektor kan **61%** tänka sig att bli chef eller ledare. Lägst är intresset bland unga som arbetar inom hälso- och sjukvård där **59%** kan tänka sig att bli chef eller ledare.

68%

av 15-29 åringarna kan tänka sig att bli chef eller ledare. **66%** av de unga kvinnorna och **70%** av de unga männen.

Ungas intresse för olika branscher

45%

av 15-29 åringarna kan tänka sig att arbeta med något tekniskt eller med IT. **30%** av de unga kvinnorna och **60%** av de unga männen

39%

av 15-29 åringarna kan tänka sig att arbeta inom skola eller förskola. **49%** av de unga kvinnorna och **30%** av de unga männen.

31%

av 15-29 åringarna kan tänka sig att arbeta med ett hantverksyrke, t.ex. snickare eller elektriker. **23%** av de unga kvinnorna och **40%** av de unga männen.

43%

av unga kan tänka sig att arbeta med service eller försäljning. **42%** av de unga kvinnorna och **43%** av de unga männen.

35%

av unga kan tänka sig att arbeta med att vårda andra människor, t.ex inom sjukvården. **40%** av de unga kvinnorna och **29%** av de unga männen.

Drömarbetsgivaren

Intresset för bristyrken finns alltså där. Men det räcker inte med ett intresse hos unga för att framtidens kompetensförsörjningsutmaningar ska vara lösta. Först och främst krävs det att fler utbildas till rätt kompetenser och att dessa utbildningar erbjuds i tillräckligt stor utsträckning. Det krävs att arbetsgivare ibland sänker sina krav på erfarenhet i samband med rekryteringar. Det krävs att arbetsgivare ser utanför sina traditionella mönster i samband med rekryteringar och på allvar börjar intressera sig för nya grupper, t.ex. mer senior arbetskraft. Och det krävs att branscher och enskilda arbetsgivare arbetar hårt på sin attraktivitet, sitt arbetsgivarvarumärke.

Det är den sista punkten vi ska fokusera på nu. Vad kan arbetsgivare göra för att bli attraktiva för framtidens arbetskraft? Vad avgör ungas val av arbetsgivare? Hur ser drömarbetsgivaren ut?

Mjuka värden i topp

Trevlig miljö och trevliga kollegor, att det finns möjlighet till balans

Andelen som anser att hög lön är en av de viktigaste aspekterna i valet av arbetsgivare har minskat betydligt.

mellan arbetsliv och fritid/familjeliv, att arbetsplatsen är jämställd och att det finns möjlighet till personlig utveckling/att växa som människa – det är de viktigaste aspekterna när unga väljer arbetsgivare.

Andelen som anser att hög lön är en av de viktigaste aspekterna i valet av arbetsgivare har minskat betydligt sedan 2017, från 42% till 32% av unga.

Precis som i tidigare års mätningar ser vi relativt stora könsskillnader när det gäller arbetslivsvärderingar. Unga män prioriterar traditionella status- och karriärorienterade

aspekter mer än unga kvinnor, som t.ex. hög lön och möjlighet att avancera i karriären på arbetsplatsen medan unga kvinnor prioriterar jämställdhet, trevlig miljö och möjlighet att göra världen bättre och hjälpa andra betydligt mer. Trevlig miljö, balans i arbetslivet och personlig utveckling är dock tre aspekter som hamnar i både unga kvinnors och mäns topp-fem listor.

Gruppen med utländsk bakgrund lägger större vikt på att jobbet har en internationell prägel, att det finns möjlighet att resa i jobbet och arbeta utomlands men också på att arbetsgivaren är etiskt och socialt ansvarstagande.

”Om du hade möjligheten att välja mellan olika arbetsgivare, vad skulle vara viktigast för dig när du väljer var du vill jobba? Du kan välja upp till 5 alternativ.”

15-29 åringar

"Om du hade möjligheten att välja mellan olika arbetsgivare, vad skulle vara viktigast för dig när du väljer var du vill jobba?"

Du kan välja upp till 5 alternativ." Topp-fem listor för unga kvinnor och män samt Topp-fem-listor över skillnader mellan könen.

TOPP FEM **- Unga kvinnor**

1. Trevlig miljö och trevliga kollegor 61%
2. Jämställd arbetsplats 49%
3. Balans mellan arbetsliv och fritid/familjeliv 46%
4. Personlig utveckling/växa som människa 42%
5. Möjlighet att göra världen bättre och/eller hjälpa andra människor 32%

TOPP FEM **- Unga män**

1. Trevlig miljö och trevliga kollegor 48%
2. Hög lön 41%
3. Balans mellan arbetsliv och fritid/familjeliv 37%
4. Personlig utveckling/växa som människa 34%
5. Att jag kan vara stolt över arbetet 30%

TOPP FEM STÖRSTA SKILLNADERNA **- Unga kvinnor prioriterar mer:**

1. Jämställd arbetsplats
2. Trevlig miljö/trevliga kollegor
3. Möjlighet att göra världen bättre
4. Balans mellan arbetsliv och fritid/familjeliv
5. Personlig utveckling

TOPP FEM STÖRSTA SKILLNADERNA **- Unga män prioriterar mer:**

1. Hög lön
2. Möjlighet att avancera i karriären
3. Att jag kan jobba varifrån jag vill
4. Att jag får mycket ansvar
5. Möjlighet att resa mycket i arbetet

**Ska man byta jobb
ofta eller stanna länge
på en arbetsplats?
Ska man bli expert
eller generalist?**

Är det inte tydligt för medarbetaren att det finns en möjlighet till personlig utveckling i arbetet dalar sannolikt engagemanget.

Behålla och utveckla unga medarbetare

På delad tredjeplats i rangordningen över aspekter som är viktiga när unga väljer arbetsgivare ser vi ”personlig utveckling och möjligheten att växa som människa”. Det här är en aspekt som blivit allt viktigare för människor i arbetslivet under de senaste decennierna och som under de fem år vi genomfört Ungdomsfokus alltid hamnat i topp-tre över vad som avgör val av arbetsgivare.

För arbetsgivare och ledare är det här en av de viktigaste aspekterna inte bara för att attrahera rätt arbetskraft utan för att behålla den – en avgörande del i det som i många organisationer kallas Talent Management. Är det inte tydligt för medarbetaren att det finns en möjlighet till personlig utveckling i arbetet dalar sannolikt engagemanget ganska fort.

Hur ska då arbetslivet utformas för att vi ska maximera chanserna att få personlig utveckling?

Ideala förutsättningar för att växa som människa i arbetet

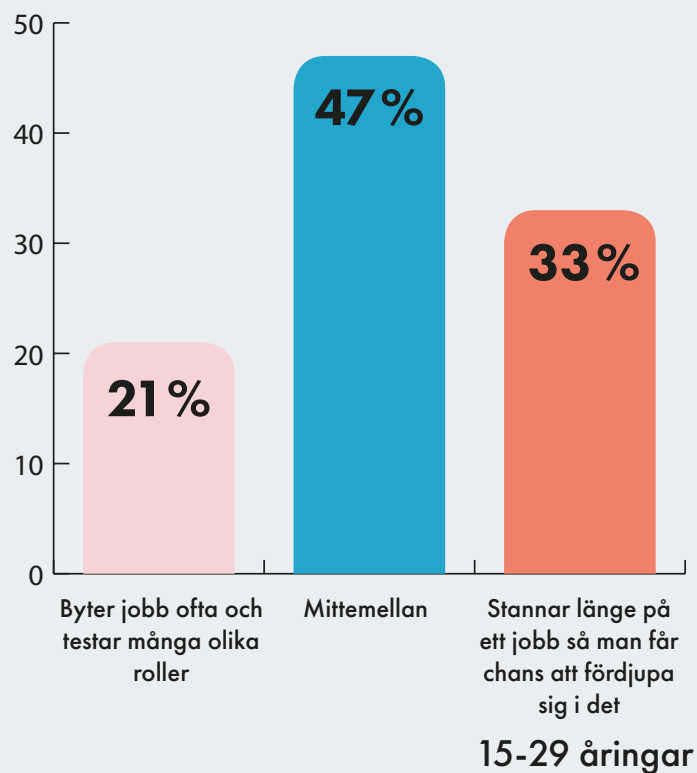
Ska man byta jobb ofta eller stanna länge på en arbetsplats? Ska man bli expert eller generalist? Vilka förutsättningar är bäst för att kunna växa som människa i arbetslivet? Vi lät unga placera sig själva på en skala mellan ett antal extremer för att få en bild av hur de ser på personlig utveckling i arbetslivet.

En tredjedel av unga menar att förutsättningarna för att växa som människa är bäst om man stannar länge på ett jobb så man får chans att

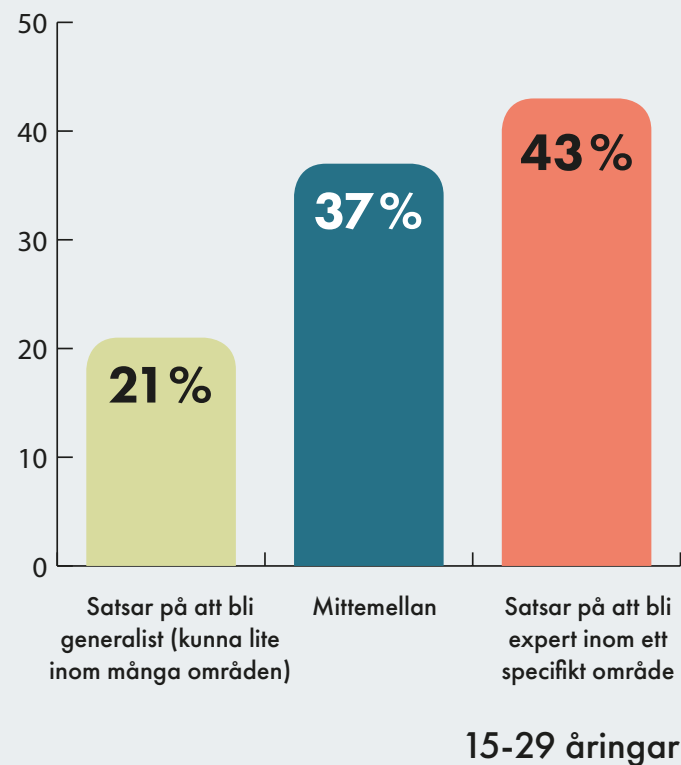
fördjupa sig i det. Enbart 21% menar att det är bäst att byta jobb ofta och få möjlighet att testa olika roller. Resten placerar sig någonstans i mitten av skalan, en viss rotation i arbetslivet är bra för utvecklingen men det ska varken ske för sällan eller för ofta. De flesta vill dessutom satsa på att bli expert inom ett specifikt, nischat område snarare än att bli generalist och att kunna lite om mycket.

Vidare belyser resultaten vikten av det sociala livet på arbetsplatsen. Fler unga anser att förutsättningarna för personlig utveckling är större om de arbetar på en arbetsplats där man lägger mycket tid på sociala aktiviteter snarare än en där man främst fokuserar på att jobba. De flesta anser också att det är bättre för den personliga utvecklingen att ha kollegor som tänker olika snarare än att omge sig av kollegor som tänker ungefär likadant.

**"Vilka förutsättningar tror du är bäst för att du ska kunna växa som människa i ditt arbetsliv?
Det är bäst om man..."**

**"Vilka förutsättningar tror du är bäst för att du ska kunna växa som människa i ditt arbetsliv?
Det är bäst om man..."**

Myten om hoppjerkan

Förr var hoppjerkan skambelagd. Den som inte var lojal mot arbetsgivaren låg både arbetsgivaren och samhället till last. Idag har pendeln vänt. Budskapen som ofta möter oss är istället att det är smart att byta jobb ofta. För att säkra framtida anställningsbarhet, få högre lön och bredda sitt kontaktnät är det smartaste du kan göra att byta jobb, sägs det. Inte sällan är det unga som sägs stå för värderingarna som driver rörligheten på arbetsmarknaden. Den unga generationen tillskrivs egenskaper som illojal och otålig. Men i själva verket har de vuxit upp i ett klimat där budskap som dessa redan är vanligt förekommande och den fragmentiserade arbetsmarknaden med allt kortare anställningar är ett faktum. Inte konstigt att de försöker anpassa sig till den nya tidens krav och ideal. Dessutom verkar det här påstådda rörlighetsidealet bland unga inte stämma överens med verkligheten. Ett flitigt jobb-bytande är nämligen allt annat än eftersträvanvärt, visar resultaten. I listan över aspekter som unga anser ger mest status i arbetslivet hamnar "att ofta byta jobb" i botten av rangordningen. Dessutom föredrar flertalet långsiktighet och möjlighet att fördjupa sig i ett ämne framför korta anställningar eller att satsa på att kunna lite om mycket. Kanske är det hög tid att göra upp med myten om unga som otåliga hoppjerkor.

**Kanske är det hög
tid att göra upp med
myten om unga som
otåliga hoppjerkor.**

**Katastrof och hopp-
löshet – det är fram-
tiden om trettio år
enligt den största
andelen unga.**

Katastrofen stundar – men det är värt att kämpa för förändring

Klimatet är den samhällsfråga som engagerar unga mest

Senast vi frågade unga om engagemang i olika samhällsfrågor var 2017. Jämställdhet/feminism och skola/utbildning var frågorna som då engagerade unga allra mest. Klimatet och miljön kom först på sjunde plats i rangordningen. Det här har förändrats radikalt. I årets undersökning är klimatet ungas högst prioriterade samhällsfråga och den aspekt som vuxit allra starkast sedan senaste mätningen. Den största förändringen står de unga männen för, även om engagemanget för klimatet fortfarande är procentuellt starkare bland de unga kvinnorna.

Överlag är könsskillnaderna relativt stora. Samhällsfrågor som engagerar unga män betydligt mer än unga kvinnor är: personlig integritet på nätet, försvar och nationella säker-

hetshot. Samhällsfrågor som engagerar unga kvinnor mer än de unga männen är jämställdhet/feminism och miljön/klimatet.

Världen år 2050 enligt unga

I årets undersökning har vi valt att göra en djupdykning i den samhällsfråga vi anade skulle engagera unga mest: klimatet. Hur ser framtids-tron ut och vad om något har unga själva förändrat i sin livsstil för att skapa förändring? Hur kommer världen att se ut år 2050?

Katastrofen är här om 30 år

Katastrof och hopplöshet – det är framtiden om trettio år enligt den största andelen unga. Särskilt enligt de unga kvinnorna. Drygt hälften av de unga kvinnorna väljer den absolut mest dystra och hopplösa av fyra olika scenarier när de ska ge

sin bild av framtiden. Ett scenario där mänskligheten inte har lyckats avvärja en klimatkatastrof utan istället lever i en värld med än mer utbredd torka, fler översvämningar, pandemier och ökad fattigdom. En värld där flyktingströmmarna, på grund av klimatförändringarna, blivit så stora att ingen längre ser någon lösning.

Gruppen unga män är mer splittrad. Andelen unga män som menar att det mest sannolika scenariet är en positiv framtid där teknologiska lösningar har räddat oss från en klimatkatastrof, är ungefär lika stor som andelen katastroforienterade. Bland de unga männen menar 15% att hotet mot klimatet är överdrivet och att jorden kommer att reparera sig själv. Motsvarande andel bland de unga kvinnorna är 6%.

Frågan vi ställde till 15-29 åringarna löd:

”Nu vill vi att du blickar drygt 30 år framåt i tiden och föreställer dig att året är 2050. Vilket av de framtidsscenarioer som beskrivs nedan tror du ligger närmast sanningen om hur världen kommer se ut år 2050?” De fick välja ett av fyra följande scenarioer:

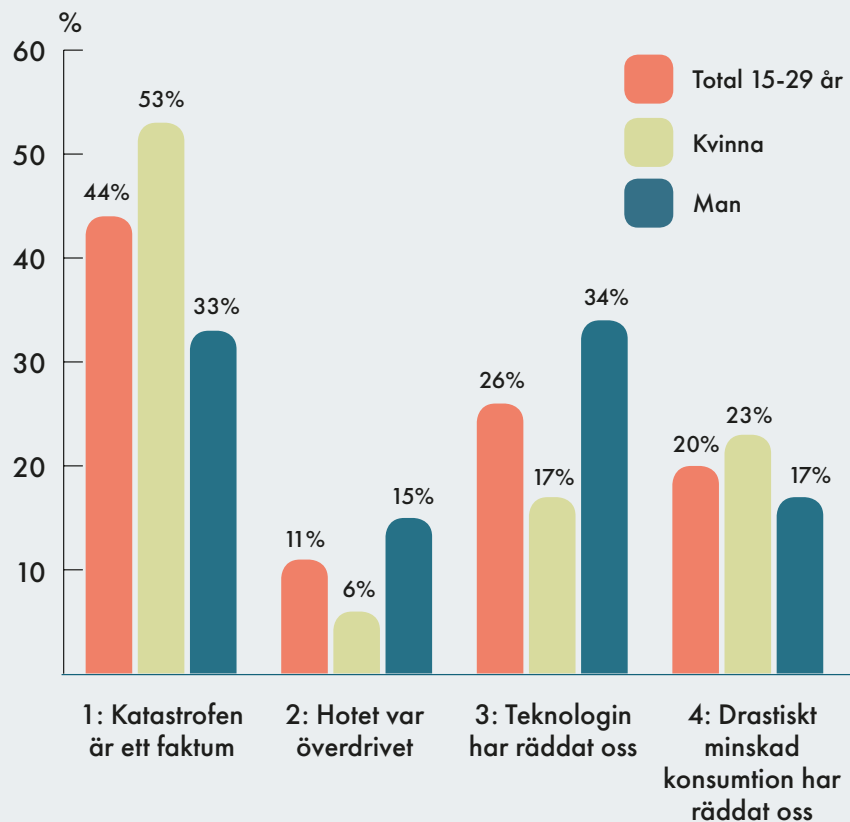
1) Klimatkatastrofen är ett faktum, på grund av en varmare värld ser vi utbredd torka, brist på dricksvatten och översvämningar. Det har lett till nya pandemier och ökad fattigdom och på många håll i världen har flyktingströmmarna blivit så stora att ingen längre ser någon lösning.

2) Forskare konstaterar att hotet - så som det beskrevs år 2019 - var överdrivet. Jorden har själv reparerat det som behövde repareras och vi lever vidare som vanligt.

3) Högteknologiska lösningar har räddat mänskligheten från en klimatkatastrof. Teknologiska innovationer har möjliggjort en koldioxidsnål ekonomi och den ekonomiska tillväxten kan fortsätta utan att vi behöver anpassa vår livsstil eller sänka vår levnadsstandard.

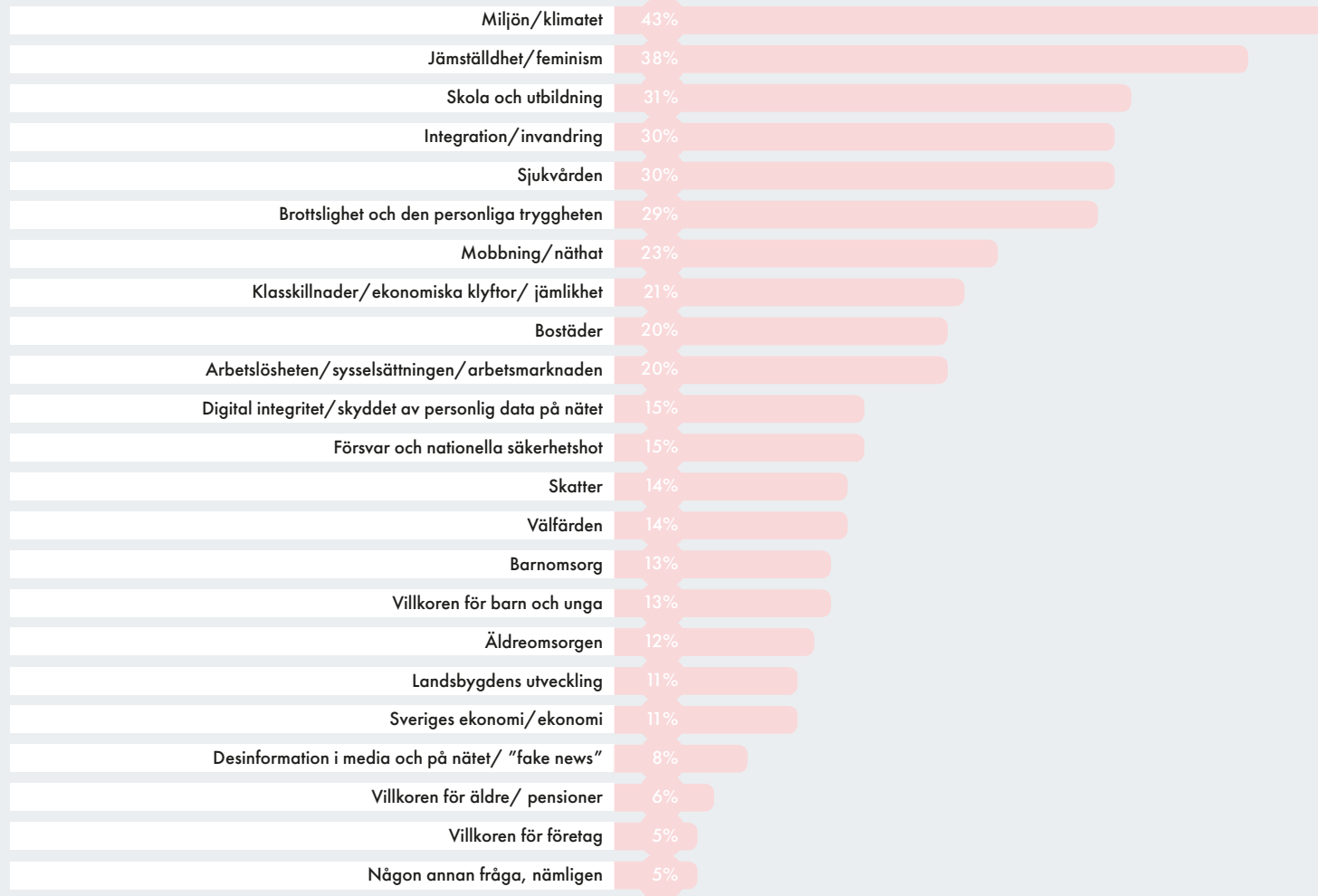
4) På grund av att kostnaderna för fossila bränslen har chockhöjts har vi räddats från en klimatkatastrof. Men industrier och företag har behövt ställa om helt och politiska beslut har gjort det olagligt för människor att konsumera som vi gjorde år 2019. De flesta lever på betydligt mindre resurser än år 2019 och delningsekonomin är utbredd – hushållsapparater, bilar etc delas av många.

”Vilket av de framtidsscenarioer som beskrivs nedan tror du ligger närmast sanningen om hur världen kommer se ut år 2050?”

”Vilken samhällsfråga engagerar dig mest? Du kan välja max 5 alternativ”

15-29 åringar

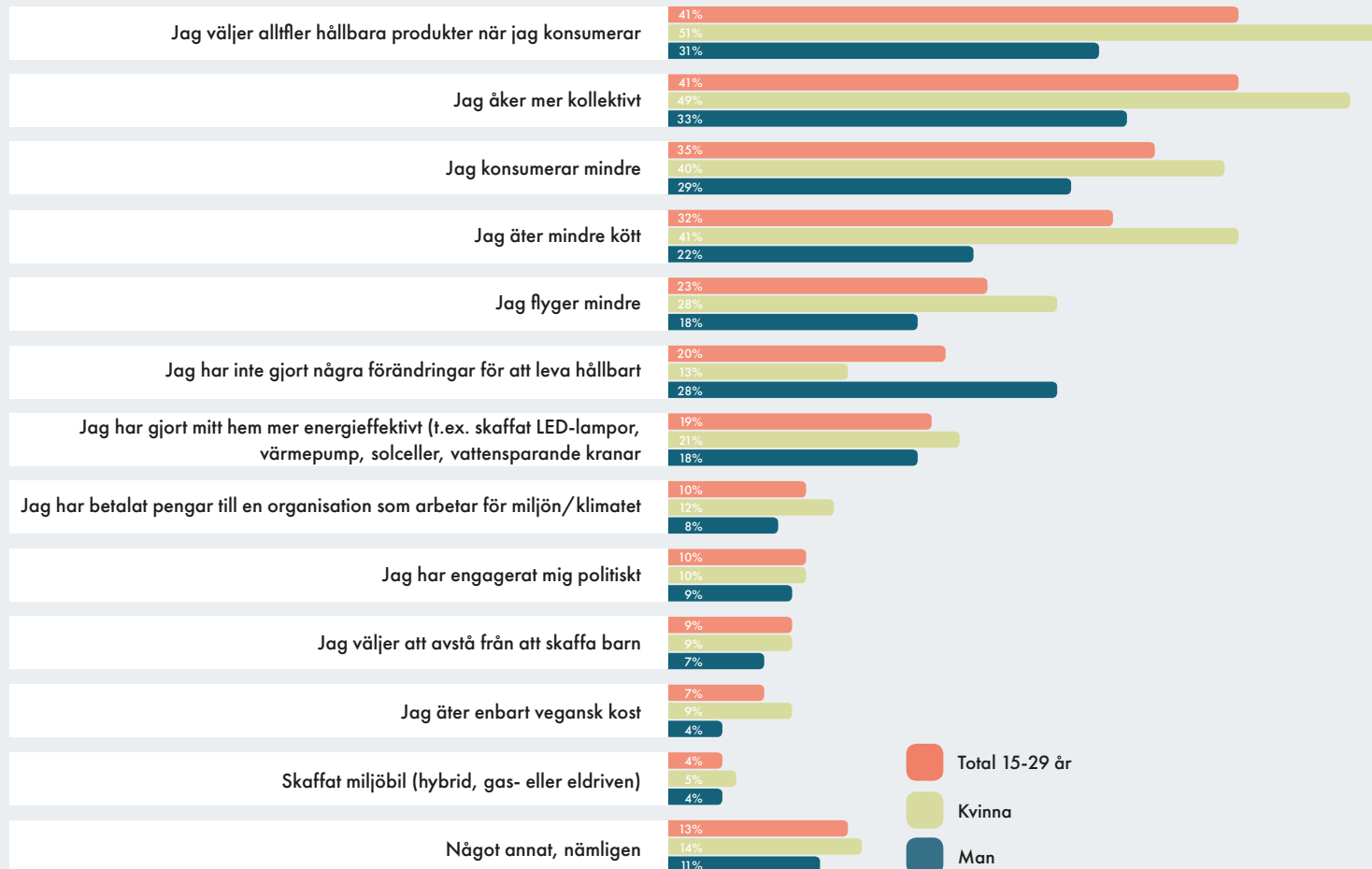
Katastroftänk leder inte till handlingsförändring

Man skulle kunna tro att unga på grund av sin uppfattning att världen håller på att gå under också skulle ha gett upp, men det verkar inte vara fallet. Snarare verkar en allvarigare riskbedömning vara kopplad till starkare handlingskraft. Hela 80% av unga uppger att de har gjort förändringar i sitt liv för att leva mer hållbart. Gruppen med det mest utbredda katastroftänket, unga kvinnor, har genomgått flest förändringar. Vanligast är att välja att konsumera mer hållbart, konsumera mindre överlag, åka mer kommunalt och äta mindre kött. Här är könsskillnaderna mycket stora. Dubbelt så stor andel unga kvinnor (41%) än unga män (22%) har exempelvis valt att äta mindre kött.

Hela 80% av unga uppger att de har gjort förändringar i sitt liv.

"Klimatfrågan engagerar många människor. Har du gjort några förändringar i ditt liv för att leva mer hållbart? Vilka förändringar har du i så fall gjort?"

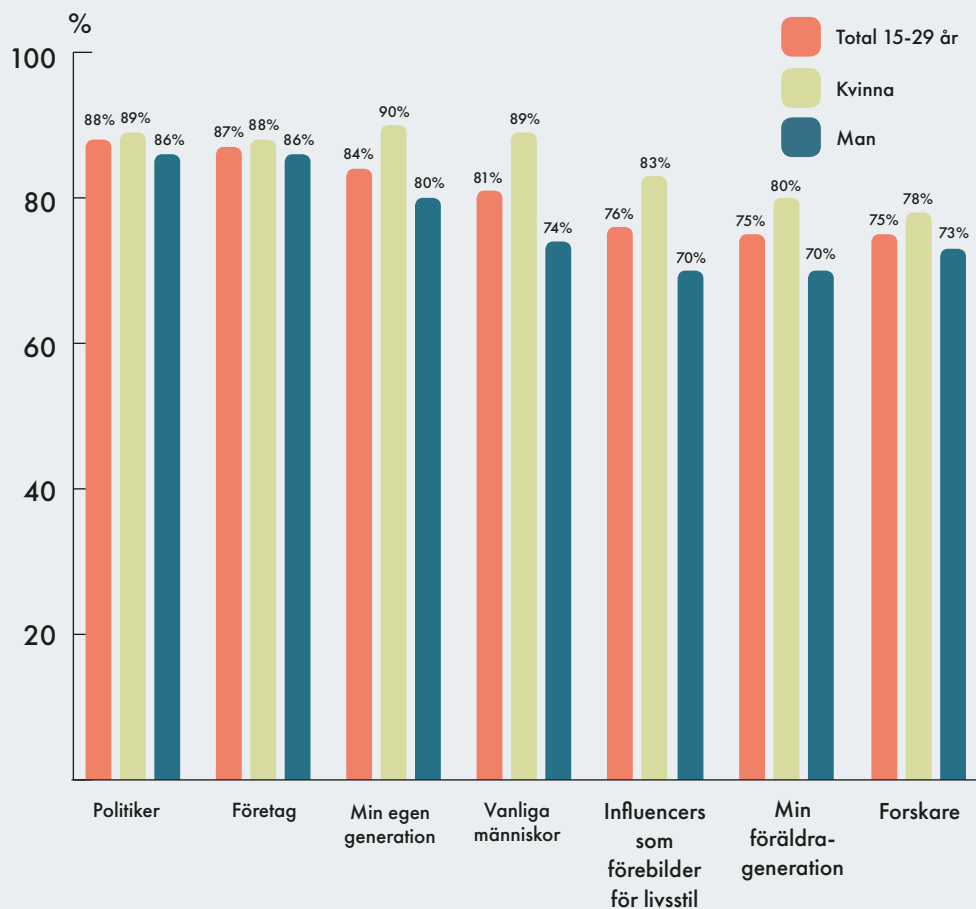

Vi har alla ett ansvar

Enbart en av tio unga uppger att de har engagerat sig politiskt för miljö och klimatet. En lika stor andel uppger att de har skänkt pengar till en organisation som arbetar för frågorna. Betydligt högre andelar unga har istället valt att justera saker på individnivå, i den egna livsstilen. 10% som engagerar sig politiskt kan tyckas vara en blygsam andel, särskilt då de flesta är överens om att de här problemen inte främst kan lösas på individnivå utan på hög politisk och ekonomisk nivå. Att så få unga valt att engagera sig politiskt för en samhällsfråga som engagerar så många skulle kunna ses som ett tecken på uppgivenhet. Samtidigt visar resultaten att 15-29 åringarna lägger det huvudsakliga ansvaret för att minska människans klimatpåverkan på politiker och företag. Minst ansvar lägger unga på forskarna, föräldragenerationen och influencers.

"Vilka har ansvar för att minska människans klimatpåverkan?"

Staplarna visar andelen unga som har svarat 5-7 på en sjugradig skala där 1 är lika med "Nej, verkligen inte" och 7 är lika med "Ja, verkligen".

Vuxenvärlden pratar om vikten av att känna hopp inför framtiden medan Greta Thunberg proklamerar att hon inte vill ha vuxenvärldens hopp. "I don't want your hope. I don't want you to be hopeful. I want you to panic, I want you to feel the fear that I feel everyday and then I want you to act", sa hon när hon talade vid toppmötet i Davos i januari 2019. Paradoxalt nog har hon själv kommit att förkroppsliga det hopp vuxenvärlden efterfrågat men inte själva lyckats förmedla.

På frågan om det finns någon känd person som förändrar världen på ett bra sätt svarar de allra flesta Greta Thunberg. Hon toppar både de unga männens och de unga kvinnornas lista över världsförbättrare.

A word cloud featuring the names of various celebrities and public figures. The names are arranged in a circular, cloud-like shape. The names include: michelle obama (written vertically on the left), linnéa claeson, beyoncé, ellen degeneres, isabella löwengrip, barack obama, bill gates, therése lindgren, stina wöller, greta thunberg, mia skäringer, leonardo dicaprio, emma watson, zara larsson, helen torsgården, kronprinsessan victoria, angelina jolie, elon musk, silvana imam, bianca ingrosso, malala yousafzai, clara henry, lady gaga, elba tuch thor, margaux dieck, julia roberts, jessica alba, and many others. The names are in various colors and sizes, with 'michelle obama' being the largest and most prominent.

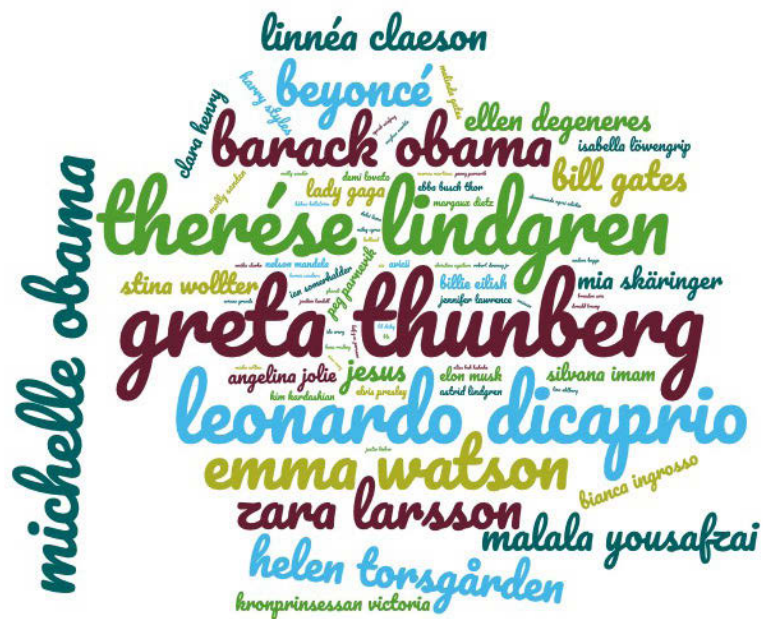
"Finns det någon känd person (dvs inte en vän eller familjemedlem) som du tycker förändrar världen på ett bra sätt?" Unga kvinnor, 15-29 år. Det fanns inga förbestämda svarsalternativ utan respondenterna svarade helt fritt på frågan. De namn som förekommer endast en gång har tagits bort från ordmolnet.

1. Greta Thunberg
2. Therése Lindgren
3. Leonardo Dicaprio

Unga mäns svar:

1. Greta Thunberg
2. Elon Musk
3. Bill Gates

"Finns det någon känd person (dvs inte en vän eller familjemedlem) som du tycker förändrar världen på ett bra sätt?" Unga män, 15-29 år. Det fanns inga förbestämda svarsalternativ utan respondenterna svarade helt fritt på frågan. De namn som förekommer endast en gång har tagits bort från ordmolnet.

A person wearing a light blue t-shirt and distressed denim shorts is riding a black electric scooter on a paved path. The person is wearing orange sneakers. The background is a warm, golden sunset with a blurred railing and a building. Another person's legs and white sneakers are visible on the right side of the frame.

**Kan unga vara
sociala utan sociala
medier? Och vill de
vara det?**

Sociala infödingar vill umgås mer IRL

”Digital natives” har vuxit upp med internet och datorer. ”Social natives” har vuxit upp med smarta telefoner. De är infödingar i sociala medier. Och de senaste åren har mycket hänt som transformerat ungas användande av sociala medier.

Live-formatet har exploderat och skapat engagemang, kanske tack vare dess oretuscherade och spontana karaktär som gör att det känns mer genuint och mindre tillrättat än vanliga flöden på t.ex. Instagram. Virtuella influencers, det vill säga datoranimerade, påhittade personer vars liv vi får följa på exempelvis Instagram, har på allvar börjat locka följare och investerare. Dessutom har vi börjat se mer mångfald bland populära influencers. T.ex. har fler seniora influencers engagerat följare. Ett exempel är svenska, 81-åriga Lady Silver med drygt tiotusen

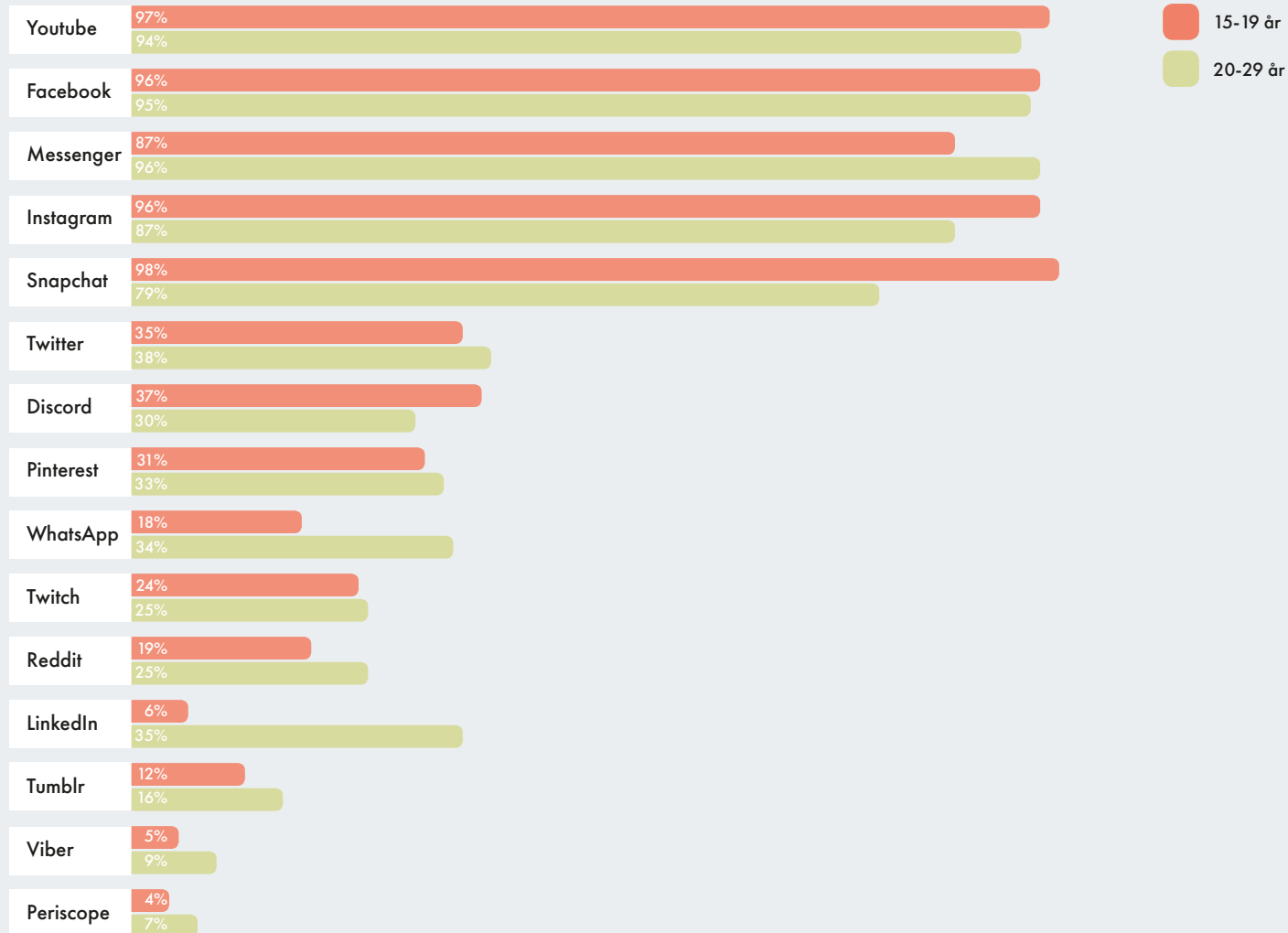
följare och taglinen: ”81 never felt so good”.

Populäraste sociala medierna 2019
2019 års mest använda sociala medier sett till hela åldersgruppen (15-29 år) är: Youtube, Facebook, Messenger, Instagram och Snapchat.

Men listorna över de mest populära medierna varierar stort inom åldersgruppen. Störst skillnad ser vi för Snapchat som är det största sociala mediet bland 15-19-åringarna men som hamnar först på femte plats i 20-29-åringarnas rangordning.

Seniora influencers har engagerat, t ex 81-åriga Lady Silver med drygt tiotusen följare och taglinen: ”81 never felt so good”.

"Vilka sociala medier använder du?"

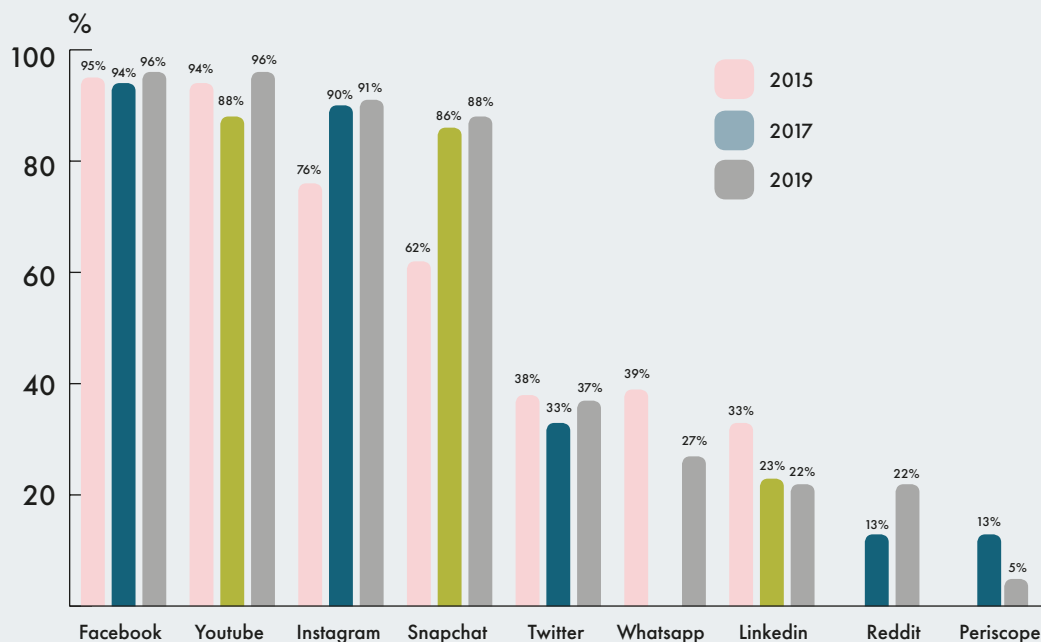
I ungdomsfokus har vi mätt användning av sociala medier sedan start, 2015. Utöver de nya medier som tillkommit sedan dess ser vi även andra förändringar. De sociala medier som ökat mest bland 15-19 åringarna är: Snapchat, Instagram och Youtube. De som minskat mest i åldersgruppen är: Twitter, Whatsapp, LinkedIn. Bland 20-29 åringarna ser utvecklingen ut ungefär likadant förutom att Twitter har ökat istället för minskat, vilket gör att vi inte ser en så stor minskning i hela åldersgruppen 15-29 år nedan.

Facebook är fortfarande ett medium som de flesta använder på ett eller annat sätt. Majoriteten, 76% av de unga, uppger att de främst är "följare" på Facebook - det vill säga att man först och främst läser/tittar på bilder och filmer som andra postat. Enbart 4% menar att de själva är postare, dvs att de postar egna texter/bilder/filmer. Resten uppger att de främst är chattare eller delare av andras innehåll.

På Instagram uppger 24% att de främst är postare, och på Snapchat uppger 14% att de främst postar egna bilder och filmer medan 57% använder det främst för att chatta med sina vänner.

"Vilka sociala medier använder du?"

Jämför resultat i Ungdomsfokus från 2015, 2017 och 2019.

Kan unga vara sociala utan sociala medier?

Att unga älskar sociala medier råder det ingen tvekan om. De tillbringar en stor del av sina sociala liv där. Samtidigt visar en del forskning och även förra årets Ungdomsfokusundersökning att det kan finnas en koppling mellan mycket tid på sociala medier och psykisk ohälsa bland unga. Smarta telefoner stör dessutom vår koncentration mer än vad vi kanske tror, blotta närvaron av en smart telefon på ett bord kan ha en negativ påverkan på vår förmåga att fokusera. Flera forskare menar därför att vi behöver regelbundna avbrott från våra smarta telefoner – inte bara för vår förmåga att fokusera utan också för våra relationer. Om vi umgås fysiskt med våra vänner men har smarta telefonerna bredvid oss hindras vi från att ge uppmärksamhet till varandra.

Men kan unga vara sociala utan sociala medier? Och vill de vara det?

IRL är bäst

Svaret på den sistnämnda frågan är ja. Hela 73%, föredrar att träffas fysisk hemma hos varandra då de

ska umgås med sina vänner eller familj. Enbart 44% väljer, som ett av tre alternativ, att skriva till vännerna på sociala medier. En nästan lika stor andel av de unga männen (37%) föredrar att umgås genom att spela onlinespel tillsammans, på olika platser. Motsvarande andel bland de unga kvinnorna är 7%.

Andelen som väljer att umgås via sociala medier är dubbelt så stor som

andelen som väljer att umgås genom att prata på telefon.

Det tycks finnas en längtan efter att stoppa utvecklingen mot allt mer umgänge via sociala medier på bekostnad av umgänge i den fysiska världen. 61% av unga tycker att deras egen generation umgås för mycket via sociala medier och istället borde träffa varandra mer (fysiskt).

Anser du att människor i **den unga generationen** umgås för mycket via sociala medier och sina mobiltelefoner och istället borde träffa varandra mer (fysiskt)?

Personer födda före 1990

61% JA

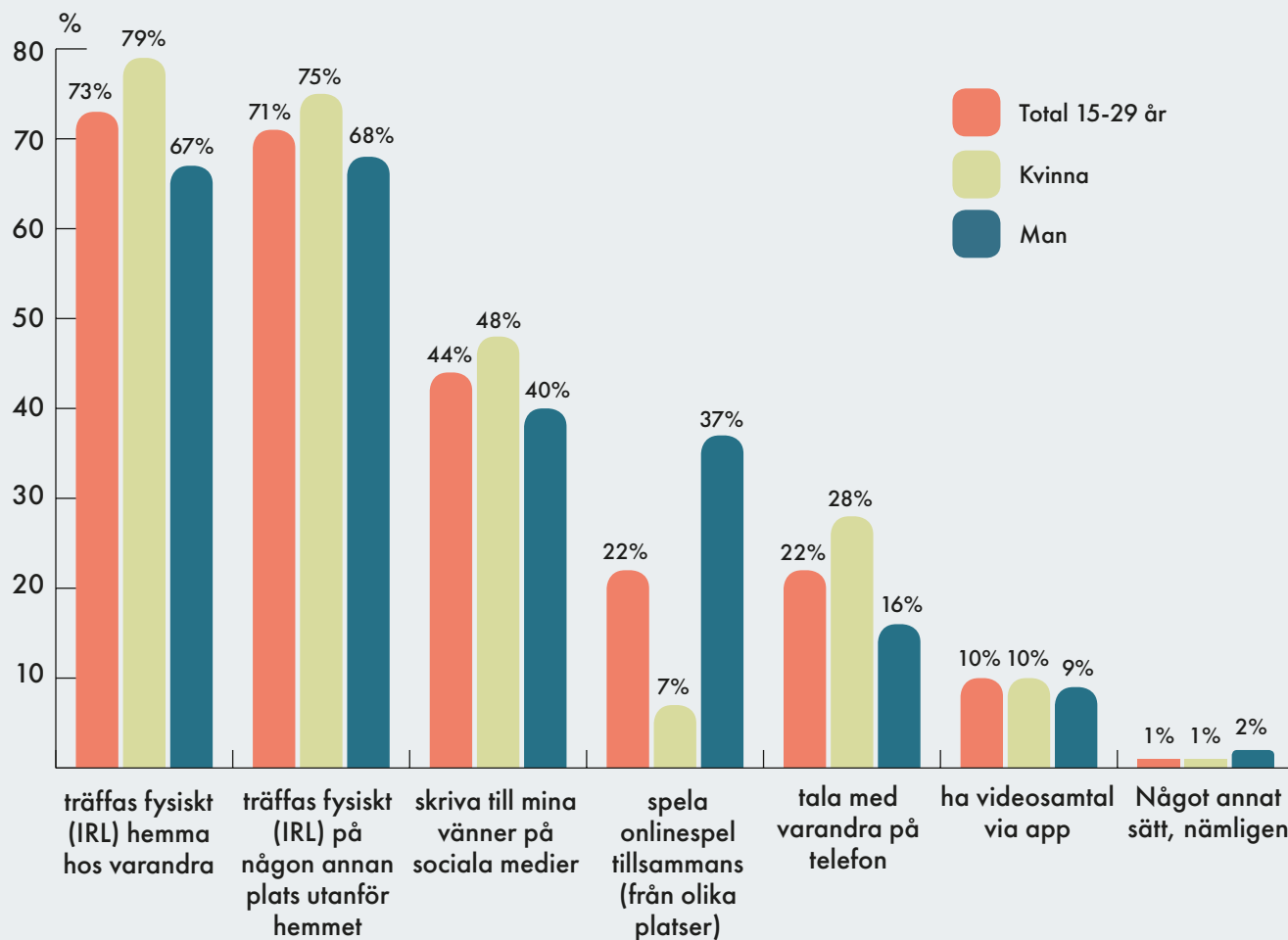
Anser du att människor i **DIN generation** umgås för mycket via sociala medier och sina mobiltelefoner och istället borde träffa varandra mer (fysiskt)?

Personer födda efter 1990

61% JA

"Vissa föredrar att ses fysiskt medan andra hellre umgås på distans."

Hur är det för dig? Du kan välja upp till tre alternativ. Jag umgås helst genom att...?"

**Genuin utveckling
är en nyckel till att
attrahera och
behålla framtidens
talanger.**

Fem centrala insikter (och tio uppmaningar) för dig som vill lära av dagens unga

1. Hållbarhet framför allt.

Är generation Z – som alltså tilldelats den sista bokstaven i det engelska alfabetet – också den sista generationen på jorden? Många unga tycks tro det. Samtidigt anser de flesta att det ändå är värt att kämpa för förändring. Än är det inte för sent.

- Vuxenvärlden bör underlätta för unga att kanalisera sin framtidsångest och omvandla den till aktivt engagemang för förändring.
- Greta Thunberg må vara unik men hon har inspirerat tusentals unga – unga som kommer vara dina framtida medarbetare.

re. För arbetsgivare som behöver attrahera framtidens talanger är det för flertalet helt avgörande att ha högre hållbarhetsambitioner än idag.

2. Genuin utveckling är en nyckel till att attrahera och behålla framtidens talanger.

Unga beskylls för att vara illojala och otåliga men vår undersökning visar att det snarare finns en längtan efter att fördjupa sig, bli expert inom ett specifikt område och få långsiktig, personlig utveckling i sitt yrke.

- Säkra att du som arbetsgivare erbjuder goda förutsättningar för medarbetare att ständigt

kompetensutveckla sig och förfina sina färdigheter i yrket

- Kultivera en ledarskapskultur som genomsyras av en orubblig tilltro till medarbetarnas förmåga att fatta egna beslut, växa som människa och utvecklas i sin profession

3. Drömjobb att bli egenföretagare och entreprenör.

Hos unga finns en stark drift att skapa, bygga och driva något eget. Tidigare Ungdomsfokusstudier visar att 84% av unga känner sig kreativa men enbart 52% uppger att de får utlopp för sin kreativitet i arbetslivet.

- Säkerställ att det på arbetsplatsen finns en robust struktur och systematik för att fånga upp intraprenörskap bland medarbetare
- Odla ett lyhört, nyfiket ledarskap som tror på varje medarbetares förmåga att tänka nytt och bidra med konstruktiva idéer. Uppmuntra en generös arbetsplatskultur där öppenhet kring misstag premieras

4. Velfärdssektorn kryllar av drömjobb enligt unga.

En lång rad yrken inom velfärdssektorn är högt rankade som drömjobb bland unga. Det finns således en vilja att utbilda sig till dessa yrken bland unga. Men hur väl lever velfärdssektorns arbetsgivare upp till förväntningarna hos framtidens talanger?

- Den meningsfullhet som genomsyrar sysslor som att vårda sjuka och äldre, skapa trygga miljöer för barn och utbilda framtidens medborgare är uppenbar för de

flesta. Men arbetsgivare inom sektorn bör fråga sig själva: hur väl ombesörjer vi meningsfullheten som ligger inbakad i vårt arbetes natur? Lyfter vi frågor rörande meningsfullhet och kvalitet i arbetet och gör dessa till en viktig del av organisationskulturen?

- Kom ihåg att mäta och utvärdera kvalitetsmål i verksamheten samt medarbetares känsla av professionell utveckling. Alltför ofta får detta stå tillbaka för mätning av produktionsmål. Att enbart mäta produktion på bekostnad av kvalitetsmätning gör det svårare för dig som arbetsgivare att behålla och motivera medarbetare.

5. Unga vill vara sociala utanför sociala medier.

Unga väljer att till stor del umgås med andra på sociala medier men vår undersökning visar tydligt att det finns en längtan efter mer umgänge IRL. Sex av tio unga anser att

människor i deras egen generation umgås för mycket via sociala medier och sina mobiltelefoner och istället borde träffa varandra mer (fysiskt).

- Det finns ett glapp mellan vilja och handling. Som förälder, arbetsgivare, ledare eller skolpersonal blir det allt viktigare att underlätta för unga att skapa en balans mellan det digitala och det analoga umgänget. Genom att ta ett aktivt grepp om frågan kan vi också med trygghet formulera och kommunicera genomtänkta riktlinjer kring sociala-medier-användning.
- Som ledare gäller det att se över det egna beteendet på arbetsplatsen. Det kan vara en god idé att ställa sig följande frågor: ger jag medarbetare min fulla uppmärksamhet när vi för samtal? Bidrar mitt beteende till att skapa en balans mellan det digitala och analoga umgänget på arbetsplatsen?

Andra källor:

- **"Var finns jobben? Bedömning för 2019 och på fem års sikt"** Arbetsförmedlingen, 2019
- **"The Geography of Europe's Brain Business Jobs"** European Centre for Policy Reform and Entrepreneurship, 2017
- **"Sveriges befolkning"** SCB.se, 2019

UNGDOMSFOKUS 2019

NYHETER24